

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Het archeologisch bestel in kaart

Willems, W.J.H.

Citation

Willems, W. J. H. (2002). Het archeologisch bestel in kaart. *Archeobrief*, (22), 10-16.
Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/17790>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/17790>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

WILLEM J.H. WILLEMS

Het archeologisch bestel in kaart

De archeologie in Nederland is de laatste jaren nogal ingrijpend veranderd en ook de 'omgeving' is bepaald niet hetzelfde gebleven. Dat er beleidsmatige veranderingen zijn en dat de 'spelregels' met het interimbeleid van Staatssecretaris van der Ploeg – vooruitlopend op de implementatie van 'Malta' – ook zijn aangepast, is inmiddels wel bekend. Het wetsontwerp tot herziening van de Monumentenwet 1988 is in december 2001 door het kabinet voor advies naar de Raad van State gestuurd. Alle veranderingen hebben natuurlijk ook gevolgen voor de manier waarop het archeologisch bestel in Nederland is ingericht: er zijn nieuwe organisaties, bestaande instellingen hebben nieuwe of andere taken, sommige rollen zijn veranderd en een aantal verbanden die vroeger op een bepaalde manier waren vormgegeven, zijn intussen ook anders komen te liggen. Dat leidt er toe dat het op dit moment niet voor iedereen even gemakkelijk is om te begrijpen hoe het archeologisch bestel nu in elkaar zit, wie wat doet en hoe de verbanden liggen. Het is dus nuttig om dat in kaart te brengen, althans op hoofdlijnen. Daar is dit artikel voor bedoeld. Het gaat er hier dus niet om, alle nuances in taken en doelstellingen volledig weer te geven. Veel is trouwens nog in ontwikkeling. Het doel van deze bijdrage is alleen om de structuur en de belangrijkste elementen daarin te verhelderen. In de afbeelding zijn de meeste relevante actoren van dit moment in kaart gebracht. Hieronder volgt een beknopte toelichting.

De structuur

Er zijn natuurlijk verschillende manieren om de structuur van het totale bestel in kaart te brengen, afhankelijk van het doel dat wordt beoogd. Heel gebruikelijk is bijvoorbeeld om in beschouwingen een hoofdonderscheid te maken tussen academische, overheids-, publieksgerichte en commerciële archeologie. Een andere mogelijkheid is om het cyclische proces van de archeologie tot uitgangspunt voor een indeling in rollen te

nemen, en zo zijn er nog wel meer. Hier is gekozen voor een zo neutraal mogelijke en niet van de archeologie zelve uitgaande hoofdindeling in drie 'lagen': archeologie op nationaal niveau, op provinciaal en gemeentelijk niveau en als particulier initiatief.

De actoren in het bestel: landelijk niveau

De Minister van OCenW of, gezien de huidige portefeuilleverdeling, de **Staatssecretaris van Cultuur**, is politiek verantwoordelijk voor de werking van het archeologisch bestel in Nederland. De bewindspersoon ontwerpt de wetsvoorstellen die door het parlement moeten worden bekrachtigd. De wet moet uiteraard voldoen aan relevante EU-wetgeving en aan de internationale verdragen waarbij Nederland vrijwillig partij is geworden (zoals de 'Conventie van Malta' van de Raad van Europa). Wetsregels moeten ook goed aansluiten op andere wetgeving en passen binnen bestuurlijke verhoudingen, vandaar dat er (heel) veel overleg nodig is bij een onderwerp als archeologische monumentenzorg dat ingrijpt in de regels op vele andere terreinen. Daarnaast kan een bewindspersoon nadere regels stellen (zoals nu is gebeurd met de publicatie in de Staatscourant van het besluit over 'de beleidsregels voor de opgravingsbevoegdheid'. Dat zogeheten 'interim-beleid' heeft ten doel om onder de huidige wetgeving al zoveel als mogelijk te werken volgens de beoogde nieuwe wetgeving. Daarbij gaat het er vooral om het ontluikende archeologische bedrijfsleven wat meer bewegingsruimte te geven.

In de praktijk stelt een bewindspersoon prioriteiten en maakt beleidskeuzes, maar de vertaling en uitwerking daarvan in beleid en wetgeving gebeurt op het departement door beleidsdirecties. Binnen het **Ministerie van OCenW** is voor de archeologie het meest belangrijk de **Directie Cultureel Erfgoed (DCE)**. DCE heeft als beleidsdirectie bijvoorbeeld de verantwoordelijkheid voor de implementatie van Malta en ondersteunt diverse activiteiten met subsidies. Als het om regelgeving gaat speelt de Directie Wetgeving en Juridische Zaken (WJZ) een centrale rol en voor archeologie is naast DCE vooral de directie **Onderzoek en Wetenschapsbeleid (OWB)** van belang.

De bewindspersoon wordt geadviseerd door een wettelijk adviesorgaan, de **Raad voor Cultuur (RvC)**, die gevraagd en ongevraagd adviezen uitbrengt over alle aspecten van het cultuurbeleid. Vroeger was er de Raad voor het Cultuurbeheer die zich specifiek met erfgoed bezighield. Onderdeel van die Raad was de Rijkscommissie voor de Archeologie. Vanuit een behoefte aan meer integrale advisering zijn in 1995 alle raden uit het cultuurveld samengevoegd en is het aantal leden zeer sterk verminderd. De RvC had tot voor kort 19 raadsleden, waaronder een voor de sector archeologie. Dat aantal wordt

Ministerie van
OCenW

BESTEL

binnenkort verder teruggebracht tot 14, die geacht worden gezamenlijk het hele cultuurland af te dekken. Er zijn dan geen aparte zetels meer voor sectordeskundigen; sinds eind 2001 is er in de RvC al geen zetel meer voor een archeoloog. Dat maakt ondersteuning dus wel nodig, vandaar dat er commissies zijn met vakdeskundigheid, waarvan het aantal leden wordt uitgebreid. Adviezen over archeologie worden voorbereid in de **Commissie monumenten en archeologie** van de Raad, die ook externe 'aspectdeskundigen' bij haar werk kan betrekken. Naast deze commissie bestaat er nog een 'bijzondere commissie' met dezelfde naam. Die is ingesteld om de wettelijk vereiste adviezen te kunnen geven over voorstellen tot wettelijke bescherming en vergunningen.

Als het specifiek om archeologische monumentenzorg en archeologiebeleid gaat is er, als onderdeel van het ministerie, de **Rijksdienst voor het**

Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). De

ROB is opgericht in 1947 en sinds 1950 als buitendienst gehuisvest in

Amersfoort. Oorspronkelijk

vooral bedoeld als wetenschappelijk opgravingsinstituut is de dienst

nu verantwoordelijk voor de uitvoering van

het archeologische monumentenzorgbeleid en de wettelijke bescherming van archeologische monumenten. Daarnaast wil de ROB als kenniscentrum fungeren en heeft hij een centrale rol als beheerder van het centrale informatiesysteem voor de Nederlandse archeologie (Archis2). In beperkte mate verricht de ROB uitvoerend werk zoals omschreven in de KNA, de kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Onderdeel van de dienst is het NISA, Nederlands Instituut voor Scheeps- en Onderwaterarcheologie in Lelystad. De ROB wordt momenteel opnieuw gereorganiseerd, een proces dat in de loop van 2002 zal worden afgerond.

De steunstichting van de ROB, de Joan Willems Stichting (JWS) is inmiddels verzelfstandigd tot een bedrijf (ADC) dat sinds de invoering van het interim-beleid geen bijzondere relatie meer heeft met de rijksdienst.

Eind 2001 is de **Rijksinspectie voor de Archeologie (RIA)** ingesteld die belast is met 'het toezicht op de naleving van het bij of krachtens de Monumentenwet 1988 bepaalde ten aanzien van archeologische monumenten, opgravingen en vondsten'. De inspectie is onafhankelijk en rapporteert rechtstreeks aan de bewindspersoon (scheiding van toezicht en beleid/uitvoering). De RIA zal toezicht gaan uitoefenen op de uitvoering van alle werk zoals gedefinieerd in de Kwaliteits-

norm **Nederlandse Archeologie (KNA)**. Dat gebeurt onder andere door middel van inspecties en thematisch onderzoek. Voor de archeologie zijdelings van belang is ook de **Inspectie Cultuurbezit (ICB)**, die o.m. het toezicht op de rijkscollecties uitoefent. Het is niet onmogelijk dat over enige tijd de verschillende, kleine, cultuurinspecties zullen samengaan in één 'Erfgoedinspectie' waaronder dan ook het toezicht op de archieven en op gebouwde monumenten zal vallen.

Ook het **Rijksmuseum van Oudheden (RMO)** hoort op deze plaats genoemd te worden. Sinds de privatisering van de rijksmuseum is het RMO een stichting geworden en daarom in het schema bij de private instellingen geplaatst. Voor de archeologie blijft het RMO het nationale museum en haar rol in de presentatie van de nationale collectie is ongewijzigd. Sinds enkele jaren beheert het RMO niet meer het Zuid-Hollandse depot van bodemvondsten.

Op nationaal niveau spelen nog een aantal andere instellingen een rol. Op de eerste plaats zijn dat natuurlijk de **universiteiten** die onderzoek doen en verantwoordelijk zijn voor het onderwijs in de archeologie (in Leiden, Groningen, Amsterdam UvA en VU, en Nijmegen). Onderwijs en onderzoek worden tegenwoordig weer verzorgd door universitaire **instituten** als onderdeel van een faculteit (de UL heeft als enige een Faculteit Archeologie). Alle archeologische instituten en de ROB zijn verenigd in de in 1995 opgerichte en in 1997 formeel erkende onderzoeksschool **Archon**. Archon coördineert onderzoek en postdoctoraal onderwijs. Net als de instituten omvat het werkkterrein van Archon meer dan de Nederlandse archeologie. Alleen gepromoveerde archeologen die bij een van de aangesloten instellingen werken en die voldoen aan de gestelde normen voor hun wetenschappelijke productiviteit, kunnen lid zijn van de onderzoeksschool.

Naast deze structurele koepel zijn er nog wel meer samenwerkingsverbanden, zoals de succesvolle nascholingscursus 'Management van Archeologische Projecten', een samenwerking van UvA, VU en ROB.

Op hoger niveau hebben de universiteiten een koepelorganisatie in de **Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU)**. Die is hier van belang omdat de VSNU de kwaliteitszorg organiseert van het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek door middel van perio-

Rijksdienst voor het
Oudheidkundig
Bodemonderzoek

dieke visitaties.

Behalve het Nijmeegse instituut hebben alle instituten tegenwoordig een eigen opgravingsbedrijf. De constructies waaronder dit soort bedrijven uitvoerende werkzaamheden verrichten, zijn verschillend. Het varieert van een stichting die alleen opdrachten werft die volledig passen in het onderzoeksprogramma van het instituut tot een bedrijf dat volledig commercieel werkt en vooral vanwege de opgravingsbevoegdheid nog verbonden is met de universiteit. Alle **universitaire archeologische bedrijven** horen ten principale echter thuis in de particuliere sector en zullen, als de herziening van de monumentenwet een feit is, ook geen oneigenlijk voordeel kunnen behalen via eventuele bijzondere regelingen die voor universitaire instituten zijn bedoeld.

Van groot belang voor de archeologie is de **Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)**. NWO wordt grotendeels gefinancierd door OCenW en stimuleert wetenschappelijk

onderzoek aan Nederlandse universiteiten en instituten en bevordert de kwaliteit en vernieuwing ervan. NWO is ingedeeld in een aantal wetenschapsgebieden. De archeologie valt onder het NWO-gebied **Geesteswetenschappen (GW)** maar is momenteel niet in het bestuur vertegenwoordigd. NWO financiert veel onderzoek en coördineert (interdisciplinaire) programma's zoals het programma 'Bodemarchief in Behoud en Ontwikkeling'. Vroeger werd de archeologie bediend via de NWO-stichting Archon, maar die is in 1994 opgeheven. De huidige onderzoeksschool heeft de naam overgenomen, werkt deels met steun van NWO maar is er niet organisatorisch mee verbonden.

Naast NWO is er de **Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW)**. De KNAW is in archeologische kring vooral bekend als het gebouw in Amsterdam waar de jaarlijkse 'Kroon-lezing' wordt gehouden, maar het is een genootschap van (en forum voor) geleerden dat fungeert als adviesorgaan van de regering op het gebied van de wetenschappen. Daarnaast doet de KNAW aan kwaliteitsbeoordeling van weten-

schappelijk onderzoek en fungeert als koepel

**Koninklijke
Nederlandse
Akademie van
Wetenschappen**

voor enkele onderzoeksinstituten. In de afdeling Letteren van de academie is plaats voor twee archeologen. Om de adviesstaak goed te kunnen vervullen beschikt de Academie over een aantal raden, waarin ook niet-leden van de Academie zitting kunnen hebben. Voor de archeologie is dat de **Commissie Geesteswetenschappen (CGW)**. Tenslotte is de KNAW verantwoordelijk voor de (periodieke) erkenning van de onderzoeksscholen in Nederland. Archon zal in 2002 opnieuw beoordeeld worden.

Naast deze grote instellingen is op landelijk niveau natuurlijk ook de **Stichting voor de Nederlandse Archeologie (SNA)** werkzaam, die sinds een aantal jaren fungeert als koepelorganisatie voor het hele archeologische veld. De SNA wordt grotendeels gefinancierd door de beleidsdirectie DCE van OCenW, met als doel een centraal aanspreekpunt voor het hele veld te hebben. Vandaar dat de ROB, ooit een van de initiatiefnemers van de SNA, wel gesprekspartner maar geen lid meer is, want de ROB is deel van OCenW. Hetzelfde geldt nu ook voor de RIA. Kerndoelen van de SNA zijn het fungeren als landelijk platform voor, en spreekbuis van, het archeologisch veld en het geven van informatie. Het vroegere Archeologisch Informatie Centrum is opgegaan in de SNA, die daarnaast – onder meer – het jaarlijkse congres voor Nederlandse archeologen 'De Reuvensdagen' organiseert.

Tot slot dient hier het **College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK)** genoemd te worden. Het college is in 2001 door de Staatssecretaris ingesteld en belast met het beheren van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). Het CvAK heeft momenteel een zeer belangrijke rol in het toetsen of bedrijven die voor een vergunninghouder willen werken, kunnen voldoen aan de KNA. In het college zitten vertegenwoordigers uit allerlei geledingen van de Nederlandse archeologie. De commissie moet bovendien de KNA certificeerbaar maken, zodat er een certificaat voor archeologische werkzaamheden ontwikkeld kan worden. De bedoeling is dat, zodra de herziening van de Monumentenwet een feit is, het CvAK wordt opgeheven en wordt opgevolgd door een CvA (College voor de Archeologie).

De actoren in het bestel: lagere overheden

Op provinciaal niveau is de band met de ROB door een personele unie in de vorm van de provinciaal archeoloog inmiddels overal doorsneden. Iedere provincie heeft nu haar eigen

provinciaal archeoloog die ofwel in een afdeling binnen het provinciale apparaat ofwel bij een provinciale stichting is ondergebracht. De rol is ook gewijzigd: de provinciaal archeoloog is inmiddels vooral een beleidsambtenaar die zich met de ontwikkeling van het provinciale monumentenzorgbeleid bezighoudt. In enkele gevallen doet de 'p.a.' ook nog veldwerk en incidenteel is er nog een relatie met een provinciaal museum. Wel zijn de provinciaal archeologen in de meeste gevallen verantwoordelijk gebleven voor de provinciale depots van bodemvondsten. In de nieuwe monumentenwet gaan die trouwens anders heten, omdat hen een omvattender rol wordt toegedacht. Het worden **archeologische informatiecentra**. De rol van de provinciale archeoloog wordt steeds belangrijker, onder meer omdat onder de nieuwe wet de Provinciale Staten gebieden zullen gaan aanwijzen als archeologische attentiegebieden. Dat zijn de zones waarin de Malta-verplichtingen in ieder geval zullen gaan gelden. Ook provincies hebben een eigen koepel, het **Inter-Provinciaal Overleg (IPO)**. Dat is de spreekbuis van de provincies wanneer over archeologiebeleid standpunten worden weergegeven. Het IPO werkt met zogeheten adviescommissies waarin vakgedeputeerden zitten. Voor de archeologie is dat de **ZCS** (Adviescommissie Zorg, Cultuur en Sociale Vraagstukken).

De gemeentelijke archeologie heeft de laatste jaren een enorme groei doorgemaakt. Er zijn inmiddels 37 gemeenten die beschikken over een **gemeentelijke archeologische dienst** in enigerlei vorm, de omvang varieert van grote organisaties zoals in Rotterdam en Nijmegen tot één functionaris in deeltijd. Ook de rol van de gemeentelijke archeoloog is aan het veranderen in de richting van beleidsambtenaar die het veldwerk overlaat aan ingehuurd bedrijven. Ook hier zal die ontwikkeling in de toekomst wel verder doorzetten: de gemeente zal onder de nieuwe wet in heel veel gevallen de overheid zijn die een beslissing moet nemen over het archeologisch erfgoed. Anderzijds is er nogal wat veldwerk dat zich goed leent voor uitvoering door een gemeentelijke dienst: vanuit kwaliteitsoogpunt kan worden vastgesteld dat de opbouw van lokale kennis via kleinschalig onderzoek met name in de stadskern van cruciaal belang is voor een adequate archeologische monumentenzorg. Ook de samenwerking tussen beroeps- en amateurarcheologen heeft zich voor een belangrijk deel geconcentreerd op gemeentelijk niveau.

Vermoedelijk zal de groei in het aantal gemeentearcheologen nog wel even aanhouden. Zeker in gemeenten waar op het gebied van de ruimtelijke ordening veel gebeurt, zal het straks efficiënter (en voordeliger) zijn om een eigen archeo-

loog in dienst te nemen of samen met een of meer buurgemeenten een eigen faciliteit te creëren. Meestal is de gemeentelijk archeoloog verantwoordelijk voor een gemeentelijk depot van bodemvondsten dat straks dus ook een **archeologisch informatiecentrum** zal worden, in enkele gevallen ook voor een museum.

De gemeentelijke archeologen zijn verenigd in het **Convent van Gemeentelijke Archeologen (CGA)**, een koepelorganisatie die vooral het onderlinge overleg dient en soms als spreekbuis kan fungeren. In ieder geval is het CGA ook aanspreekpunt voor de **Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)**, de koepel voor de gemeenten. De rol van de VNG is vergelijkbaar met die van het IPO, en ook de VNG heeft commissies waarvan hier vooral van belang is die voor Monumenten en Archeologie. De VNG heeft echter een sterkere organisatie en eigen beleidsambtenaren die bijvoorbeeld modelverordeningen ontwikkelen en informatiebrochures maken over allerlei zaken.

CGA

De actoren in het bestel: particuliere sector

Misschien wel de allergrootste verandering in de afgelopen jaren, is de opkomst geweest van de **private archeologische bedrijven**. Sommige bestaan al wat langer. Zo gaan de wortels van RAAP terug tot 1988, de Archeologische Monumentenwacht werd opgericht in 1990 en er zijn ook al langere tijd enkele zelfstandige publicisten en materiaalspecialisten. Allemaal waren ze actief op terreinen die onder de huidige Monumentenwet niet vergunningplichtig zijn. Daarom kwamen er al snel enkele bedrijven naast RAAP die zich specialiseerden in vooronderzoek. Intussen zijn er ook een aantal bedrijven bijgekomen die opgravingen uitvoeren, al moet dat onder de interim-beleidsregels nog altijd onder de verantwoordelijkheid van een opgravingsbevoegde instantie gebeuren. Daarnaast zijn er niet-archeologische bedrijven die de ontluikende markt opgaan en archeologische expertise in huis halen. De jongste loten aan de stam zijn archeologische consultants die advieswerk doen, maar ook directievoering en soms wat vooronderzoek, interim-management e.d. Ook de

universitaire bedrijven en het uit de ROB ontsproten Archeologisch Diensten Centrum (ADC) moeten tot het particuliere bedrijfsleven worden gerekend. Sinds eind 2001 is het

bedrijfsleven georganiseerd in de **Vereniging van Ondernemers in de Archeologie (VOiA)**, die als spreekbuis en belangenbehartiger optreedt.

Een tweede categorie particuliere organisaties wordt gevormd door de verenigingen. Daarvan zijn er schier ontelbare die zich geheel of gedeeltelijk met Nederlandse archeologie bezighouden, zeker op lokaal niveau. In het schema zijn alleen enkele heel belangrijke aangegeven. Een aparte groep hierbinnen zijn de professionele (beroeps-)verenigingen. De belangrijkste is de **Nederlandse Vereniging van Archeologen (NVvA)**, de beroepsvereniging die in 1997 werd opgericht. In

het 'Handvest' van de NVvA, dat momenteel wordt herzien, is de ethische code van de beroepsgroep geformuleerd. In de toekomst wordt die code van groot belang, want iedereen die werkzaamheden verricht die in de KNA zijn omschreven moet ingeschreven staan in het beroepsregister. Dat beroepsregister wordt momenteel, op verzoek van de Staatssecretaris, uitgewerkt door de NVvA en zal in de loop van 2002 gereed moeten komen. Hoewel de discussie over een aantal cruciale aspecten nog volop loopt, staat vast dat alleen archeologen ingeschreven kunnen worden die lid zijn van een beroepsvereniging met een adequate beroepscode, zodat ze ook geïntegreerd kunnen worden als ze zich onethisch gedragen. Dat hoeft niet per sé de NVvA te zijn, in Nederland is verenigingsdwang uit den boze, en er zijn buitenlandse beroepsverenigingen die een alternatief kunnen bieden. In aanmerking komt ook de **European Association of Archaeologists (EAA)**, die op Europees niveau opereert en dus ook in Nederland. Naast de NVvA bestaat in Nederland nog een tweede vereniging, de **Belangenvereniging van Academici in de Archeologie (BvA)**, voortgekomen uit een initiatief van studenten ('Archeloos'). Die vereniging heeft meer een vakbondskarakter.

Nast de professionele verenigingen zijn er talloze verenigingen van amateurarcheologen, heemkundekringen en een aantal stichtingen. In de eerbiedwaardige **Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond (KNOB)**, opgericht in 1898, speelt de archeologie niet zo'n grote rol meer. Van centraal belang is de inmiddels 50

jaar oude **Archeologische Werkgemeenschap Nederland (AWN)**. Daarnaast is er de **Nederlandse Jeugdbond voor Geschiedenis (NJBG)**. De rol van de ama-

teurverenigingen in het totale bestel is altijd heel belangrijk geweest en zal dat vermoedelijk ook blijven. Niet alleen leveren zij een netwerk door heel Nederland waardoor veel nieuwe ontdekkingen en vondsten worden gedaan, zij vormen ook een belangrijke schakel naar de maatschappij en zijn vaak een onschatbare bron van informatie op lokaal niveau. In de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie is het consulteren van amateurarcheologen bij vooronderzoek niet voor niets verplicht gesteld.

Naast verenigingen zijn er enkele organisaties met een andere rechtsvorm die voor het bestel van belang zijn. Een voorbeeld is de **Stichting Nederlands Museum voor Anthropologie en Praehistorie**, die de Kroon-voordrachten organiseert en subsidies verstrekt.

Een laatste groep van instellingen in de particuliere sector zijn de musea, oudheidkamers, archeologische themaparken, bezoekerscentra en dergelijke. Het RMO is al genoemd, daarnaast is voor het bestel het **Koninklijk Penningkabinet (KPK)** belangrijk als depot en numismatisch onderzoekscentrum. De

provinciale musea, die vroeger een belangrijke rol hadden richting publiek, hebben die deels

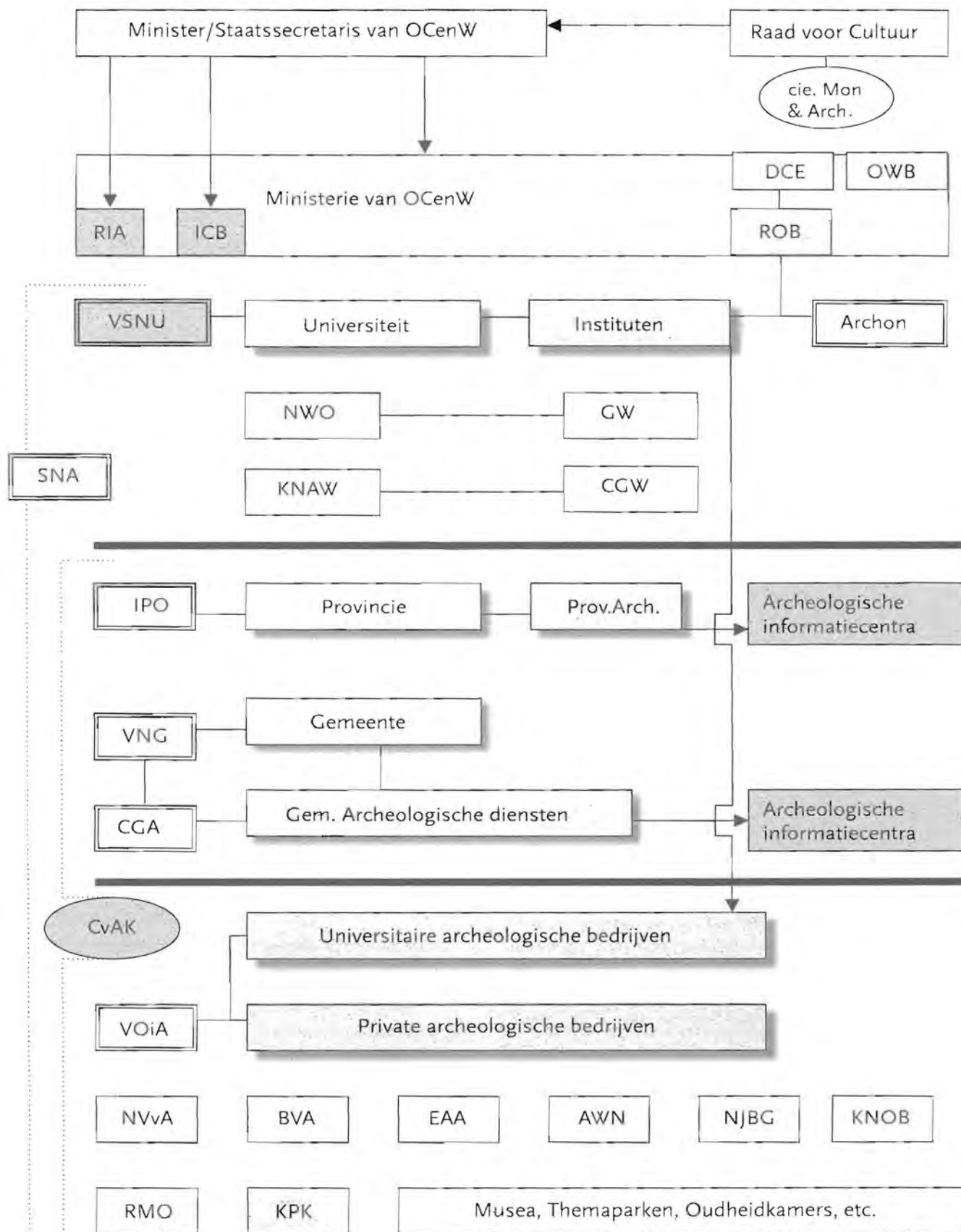
verloren doordat archeologische presentaties verdwenen of van hun cultuurhistorische karakter werden ontdaan: Maastricht en Groningen zijn de meest schrijnende voorbeelden. Gelukkig lijkt die trend nu te keren, getuige bijvoorbeeld Museum het Valkhof in Nijmegen of het Limburgs Museum in Venlo. Een andere belangrijke trend zijn de in aantal toenemende bezoekerscentra, zoals het Hunebedden-informatiecentrum in Borger.

Wat gaat er binnenkort nog veranderen?

In het bovenstaande zijn al enkele veranderingen genoemd. Op korte termijn zal het beroepsregister tot stand komen en zal er besloten moeten worden hoe dat beheerd gaat worden. Eveneens op korte termijn zal een certificerende instelling

HET ARCHEOLOGISCH BESTEL

voor de archeologie gevormd moeten worden. De KNA is inmiddels al certificeerbaar gemaakt door het CvAK en de nieuwe wet gaat er van uit dat uitvoerders straks geen vergunning meer hoeven te vragen als ze een certificaat hebben. Maar dan moet er wel een instantie zijn die uitvoerders een dergelijk certificaat kan verlenen. De VOiA heeft inmiddels het initiatief genomen in dit traject, maar ook anderen, met name de gemeentelijke archeologen, hebben er groot belang bij. Denkbaar is, dat er straks een structuur ontstaat waarin het College voor de Archeologie, de certificerende instelling en wellicht ook het beroepsregister, in één constellatie verenigd worden. Maar er zijn ook andere oplossingen denkbaar. Een tweede belangrijke verandering gaat plaatsvinden in het onderwijs. De traditionele structuur van de universitaire opleiding wordt dit jaar vervangen door het 'bachelor-master' systeem. Dat zal in ieder geval gevolgen hebben voor de opleiding, maar bijvoorbeeld ook voor het beroepsregister. In hoeverre de veranderingen bij de Raad voor Cultuur voor het archeologisch bestel van invloed zullen zijn, moet nog blijken. De rol van de RvC en daarmee van de Commissie Monumenten en Archeologie blijft, gezien de wettelijke adviestaak, voor het bestel van zeer groot belang. Ten vierde moet niet onvermeld blijven dat er momenteel initiatieven genomen worden, waarvan nog niet duidelijk is hoe ze organisatorisch ingebed zullen worden, maar die van grote invloed kunnen zijn op de werking van het bestel. Wellicht komt er bijvoorbeeld een 'nationale referentiecollectie' tot stand. Maar de belangrijkste concrete ontwikkeling is de totstandkoming van een 'nationale onderzoeksagenda'. Zowel voor het onderzoek als voor de archeologische monumentenzorg kan deze ontwikkeling van cruciale betekenis zijn, en bepaald niet alleen als middel tot sturing en coördinatie. Alleen al door het gesprek daarover worden contouren zichtbaar van nieuwe allianties in het bestel, zoals tussen de academische en de stadsarcheologie.

De auteur is werkzaam bij de Rijksinspectie voor de Archeologie (RIA) als Algemeen Inspecteur voor de Archeologie.